

SINIF BİLİNCİ KENDİLİĞİNDEN GELİŞİR

Aydınlık Gazetesi, 31 Aralık 2016

Yıldırım Koç

Sınıf bilinci, sınıfa ihtiyaç duyulduğunda kendiliğinden gelişir.

Her işçinin çeşitli kimlikleri veya aidiyetleri var.

Doğduğu andan itibaren edindiği bir etnik kimliği var. Dini, mezhebi, varsa tarikat veya cemaati var. Siyasi görüşü var. Tuttuğu futbol takımı var. Bu kimliklere daha başkalarını da ekleyebilirsiniz.

Solda yaygın bir yanlış anlayış vardır. Zannedilir ki, işçi bir kez kendi sınıfını öğrendi mi, sınıf bilinci edindi mi, artık hayat boyu bu anlayışıyla hareket edecektir.

İşler öyle yürümüyor. İnsan dediğiniz varlık çok daha karmaşık.

İnsanın en son edindiği kimlik, sınıf kimliği. Tabii ki ailesinin hayatını kazanma biçimi daha çocukken onun kişiliğini de etkiliyor. Ancak sınıf kimliğini esas kazanması, geçim kaygısına düşmesiyle, ekmek parasını kazanmasıyla başlıyor.

Geçim kaygısı ikinci plana itildiğinde diğer kimlikler öne çıkıyor.

BAHAR EYLEMLERİNDE SINIF BİLİNCİ

Türkiye işçi sınıfı tarihinin en büyük işçi mücadelesi dalgalarından biri, 1989 yılındaki bahar eylemleridir. 1989-1991 döneminde, daha önce hayatında hiçbir eyleme katılmamış, "eylem" ve "örgüt" sözcüklerinden bile nefret eden ve bunları komünistlik sayan yüzbinlerce kamu sektörü işçisi, aralarındaki tüm farklılıkları kenara koyarak, elele sınıf mücadelesi verdi.

Birileri onları eğitime alıp, onlara "sınıf bilinci"ni, "sınıf mücadelesi"ni mi anlattı?

Tabii ki, hayır. Onları biraraya getiren, diğer tüm farklılıklarını ikinci plana itmelerini sağlayan, geçim kaygısıydı, ekmek kavgasıydı; yaşanan büyük mutlak yoksullaşmaydı.

Karayolları Gn.Md. işçilerinin ücretlerinin incelenmesi, sınıf bilincinin nasıl geliştiğini gösterecektir.

1980 yılı Ocak ayı fiyatlarıyla baktığımızda, Karayolları Gn.Md. işçilerinin ortalama yevmiyesi 651 liraydı. Bu ücret 1 Mart 1981 tarihinde 834 liraya yükseldi.

Genellikle bilinmez; 24 Ocak 1980 kararlarından sonra büyük işçi eylemleri gelişince, azınlık hükümetinin başında bulunan Başbakan Süleyman Demirel 1980 yılı Ağustos ayında işçi ücretlerini kısıtlama politikasından vazgeçti ve 1980 yılı Ağustos ayında kamu kesiminde imzalanan toplu iş sözleşmelerinde çok yüksek zamlar verildi. Karayolları Gn.Md., Milli Savunma Bakanlığı ve bazı diğer kamu işyerlerinde böyle bir gelişme oldu.

834 LİRADAN 246 LİRAYA

1980 yılı Ocak ayı fiyatlarıyla 1 Mart 1981 tarihindeki 834 lira, 1989 yılı Şubat ayında 246 liraya gerilemişti. Türkiye tarihinin en büyük ve hızlı mutlak yoksullaşması bu dönemde yaşandı. Ekmek herkes için pahalılandı.

1987 genel seçimlerinde oyların yüzde 36,3'ünü alarak hükümeti yeniden kuran ANAP, 1989 yerel seçimlerinde yüzde 21,8 oranında oy alabildi. SHP, yüzde 28,7 ile birinci parti oldu; İstanbul, Ankara ve İzmir belediye başkanlıklarını kazandı.

Hızlı ve büyük bir mutlak yoksullaşmayla zayıf bir iktidar algısı, bahar eylemlerini patlattı.

246 LİRADAN 1297 LİRAYA

İşçiler sınıf bilinçli insanlar olarak büyük eylemler gerçekleştirdi. Gerçek ücretler, 1 Mart 1992 tarihinde (Ocak 1980 fiyatlarıyla) 1297 lira olmuştu. İşçilerin satınalma gücü (gerçek ücretleri) 5 katına çıktı (yüzde 427 arttı).

Sonra ne oldu?

Mevcut düzen içinde sorunlarına çözüm bulan işçiler, daha sonraki yıllarda sınıf kimliğiyle değil, başka kimlikleriyle hareket ettiler.

Daha dün omuz omuza "Çankaya'nın şişmanı, işçilerin düşmanı" diye haykıran işçiler, gerçek ücretler bu kadar artınca sınıf kimliklerini geri plana ittiler, siyasi kavgalar, etnik kökene ve inanca göre bölünmeler yeniden gündeme geldi.